

КРИЗЬ ТЕМРЯВУ НА МЕРЕХТЛИВІ ВОГНІ ПОРТУ падали сяйні краплини дощу. Пориви холодного північно-західного вітру гнали ці краплини над висохлим руслом ріки, що розділяла місто вздовж, і над покинутою залізничною колією, яка розділяла його навскоси. Квадранти міста були пронумеровані за ходом годинникової стрілки, назв вони не мали. Та городяни все одно не пам'ятали би назв, навіть якби ті й існували. А зустрівши тих людей далеко від дому й запитавши, звідки вони, ви, швидше за все, почули б, що вони навіть назви міста пригадати не можуть.

Пробиваючи сажу та всіляку іншу гидоту, яка, немов важка ляда, нависала над містом незмінним туманом, сяйні краплини перетворювалися на свинцево-сірі, і це попри те, що останнім часом фабрики закривалися одна за одною. Попри те, що люди, залишившись без роботи, вже не мали змоги палити свої печі. Попри примхливо-мінливий, але сильний вітер та нескінченний дощ, який, за твердженнями старожилів, не припинявся відтоді, як дві атомні бомби поклали край Другій світовій війні чверть століття тому. Інакше кажучи, приблизно відтоді, як Кеннета призначили начальником поліції. Старший комісар Кеннет двадцять п'ять років керував містом заліз-

ною рукою, нерідко виходячи за рамки дозволеного й мало переймаючись тим, хто був мером міста, і чим той мер займався. Не дуже зважав він і на те, що можновладці казали (або замовчували) про нього у столиці. Тим часом промисловий центр, другий за величиною в країні (а колись — перший) повільно занурювався у трясовину корупції, банкрутств, злочинності та хаосу. Півроку тому старший комісар поліції Кеннет упав зі стільця, відпочиваючи у себе на дачі. За три тижні він помер. Похорони оплатило місто — рішення міськради про їх фінансування хитромудрий Кеннет провів іще задовго до своєї смерті. Після поховання, гідного якогось диктатора, міськрада та мер призначили новим старшим комісаром такого собі Дункана — широкобрового єпископського сина, начальника відділу столичної поліції з боротьби проти організованої злочинності. То було неочікуване призначення, бо Дункан не належав до старої школи політичних прагматиків. Він репрезентував нове покоління добре освічених поліцейських адміністраторів, які, на відміну від виборних міських політиків-скоробагатків, підтримували реформи, прозорість, модернізацію та боротьбу з корупцією.

Сподівання мешканців, що відтепер поліцію очолюватиме відкрита, чесна та далекоглядна людина, яка зможе витягнути місто з трясовини, підкріпилися тим, що Дункан замінив стару гвардію на керівних посадах своїми призначенцями. Молоді, незаплямовані ідеалісти, вони дійсно бажали, щоб їхнє місто стало придатнішим для життя.

Вітер проніс дощову краплину над західною частиною Четвертого району та найвищою точкою міста — радіовежею на даху студії, де самотній, сповнений праведного обурення голос Волта Кайта, не соромлячись у виразах, висловлював надію, що до них нарешті прийшов спаситель. Ще за життя Кеннета Кайт був єдиним, хто мав сміливість відкрито критикувати начальника поліції та звинувачувати його принаймні в деяких зі скоєних злочинів.

Цього вечора Кайт заявив, що нарешті міськрада матиме змогу скасувати повноваження, запроваджені під тиском Кеннета для того, аби зробити начальника поліції реальним керівником міста. Ситуація була парадоксальною, бо його наступнику Дункану, як істинному демократу, належало ще чимало поборотися задля втілення реформ, яких він щиро прагнув. Кайт додав, що на наступних виборах мера з одного боку висуватиметься «Тортел, чинний мер, який вже так засидівся у своєму кріслі, що став буквально найвгодованішим мером у країні, а з іншого боку не видно нікого. Абсолютно нікого. Бо хто ж зможе скласти конкуренцію Тортелу, подібному до черепахи з панциром із панібратської приязності та бездоганної моральності, від якого відскакувала будь-яка критика?»

У східній частині Четвертого району дощова краплина промайнула над «Обеліском» — двадцятиповерховим скляним готелем-казино, що стирчав сяючим вказівним пальцем над коричнево-чорним чотириповерховим неподобством, яке становила решта міста. Багато кого дивував той парадоксальний факт, що чим менше в місті залишалося працюючих підприємств і чим більше ставало безробітних, то тим більшої популярності серед мешканців набувала звичка проциндрювати у двох міських казино гроші, яких і без того бракувало.

«Місто припинило давати й дарувати, і почало лише відбирати, — линув радіохвилями голос Кайта. — Спершу ми занастили промисловість, потім — залізницю, щоб ніхто й не сподівався звідси втекти. Опісля почали продавати нашим співгромадянам наркотики там, де вони раніше купували квитки на поїзд — бо так зручніше грабувати. Ніколи не думав, що жалкуватиму за пожадливими до прибутку капітанами промисловості, але їхній бізнес, принаймні, був пристойним. На відміну від решти трьох видів бізнесу, де ще можна розбагатіти: казино, наркотики й політика».

У Третьому районі перемішаний з водою вітер гайнув над відділком поліції, над казино «Інвернесс» та над вулицями, з яких негода позаганяла більшість городян додому, хоча дехто й досі метушився, чогось шукаючи або тікаючи від дощу. Гайнув вітер і над центральним вокзалом, куди вже не прибували і звідки вже не вирушали поїзди — тепер його населяли привиди та волоцюги. То були привиди тих людей, які збудували це місто за допомогою віри у власні сили, дбайливості, старанності, Господа Бога і тодішньої технології, та їхніх нащадків. Постійно обкурені волоцюги шукали, де купити зілля; те зілля часто оберталося на квиток до раю, а інколи — до пекла. У Другому районі вітер просвистів димарями двох найбільших у місті, нині закритих, фабрик — «Грейвен» та «Естекс». На обох раніше виробляли якийсь металевий сплав — який саме, зараз не можуть достеменно пригадати навіть колишні оператори плавильних печей. Відомо лише, що корейці почали випускати той самий сплав, але за нижчою ціною. Чи то через місцевий клімат занепад проступав виразніше, чи то через гру фантазії — хтозна; може, то просто неминучість банкрутства та руїни робили мовчазні мертві фабрики подібними, за висловом Кайта, до «спустошених храмів капіталізму в місті волоцюг, пройдисвітів та суцільної зневіри».

Дощ дрейфував на південний схід понад вулицями з розтрошеними ліхтарями, де злочинці, мов шакали, що вийшли на полювання, тулилися до стін, ховаючись від нескінченної води, що падала з неба, а їхня здобич, навпаки, поспішала до світла та більшої безпеки. В нещодавньому інтерв'ю Кайт спитав старшого комісара Дункана, чому небезпека пограбування в їхньому місті ушестеро вища за столичну, і той відповів, що радий нарешті почути просте запитання і дати на нього просту відповідь: бо безробіття в місті вище вшестеро, а кількість наркоманів — вдсятеро.

На причалі стояли контейнери, розмальовані кольоровими графіті, а біля причалу — облуплені вантажні судна,

капітани яких зустрічалися з корумпованими портовими начальниками в потаємних місцях і передавали їм брунатні конверти, щоб якомога швидше отримати дозволи на ввіз товару та місця для швартування. Витрати на хабарі судноплавні компанії проводили у своїй бухгалтерії як «різне», а їхні керівники клялися, що більше ніколи не братимуться за роботу, для виконання якої зафрахтовані судна мають заходити до цього порту.

Одним із таких суден був теплохід «Ленінград», радянський корабель, з корпусу якого дощ змивав стільки іржі, що здавалося, наче в бухту стікає кров.

Одна з дошових крапель залетіла в конус світла, яке падало з ліхтаря, причепленого на даху двоповерхової дерев'яної будівлі з коморою, офісом та закритим боксерським клубом, прослизнула додолю між стіною та іржавим корпусом і плюхнулася на бичачий ріг. З бичачого рогу вона спливла на мотоциклетний шолом, до якого той ріг був прикріплений, а потім стекла на шкіряну куртку, прикрашену готичним написом «вершники-вікінги». Після цього вона впала на сидіння мотоцикла марки «Вождь червоношкірих*» і, насамкінець, — на втулку заднього колеса, яке повільно оберталося. Колесо розкрутило її й відкинуло геть. І краплина перестала бути краплиною, ставши дещицею брудної міської води, дещицею доквілля.

За мотоциклістом на червоному мотоциклі їхало ще одинадцяттеро. Вони промчали під одним із ліхтарів на стіні освітленої двоповерхової портової споруди.

Світло ліхтаря падало крізь вікно контори з найму команд для торговельних суден, розташованої на першому поверсі, і вихоплювало з темряви руку, що лежала на плакаті: «На теплохід «Глеміс» потрібен робітник камбуза». Пальці на руці були довгими й тонкими, мов у професійного піа-

* Red Indian Chief — марка мотоцикла. — Прим. пер. (*тут і далі*).

ніста, а нігті добре доглянутими. Хоча темрява й ховала яскраво-блакитні очі, зате добре було видно рішуче підборіддя, тонкі бліді губи, агресивний гачкуватий ніс і подібний до сліду метеорита білий шрам, який тягнувся навскоси від щелепи до чола.

— Вони вже тут, — вимовив інспектор Дафф, сподіваючись, що його підопічні з відділу боротьби з наркотиками не почують мимовільного тремтіння в голосі. Він припускав, що «вершники-вікінги» пошлють за дурманом трьох-чотирьох, максимум — п'ятьох. Та коли їхня кавалькада поволі випливла з темряви, він нарахував аж дванадцять мотоциклів. На задніх сидіннях двох останніх сиділо по пасажиру. Чотирнадцятеро проти його дев'ятьох. До того ж були всі підстави вважати, що «вікінги» озброєні. Озброєні до зубів. Але тремтіння голосу інспектора спричинила не кількісна перевага супротивників. Причиною стало те, що нарешті здійснилася його найзаповітніша мрія: на чолі мотоциклетної процесії був *той*. Нарешті *той* опинився на відстані пострілу.

Того чоловіка не було видно вже кілька місяців, та лише він мав такий рогатий шолом і мотоцикл «Вождь червоношкірих». За чутками, його мотик був одним із тих п'ятдесяти, які поліція Нью-Йорка секретно замовила у 1955 році. На боці «вершника» тьмяно виблискувала вигнута шабля.

Отже, це — Свено.

Одні казали, що його вже немає серед живих, інші стверджували, що він утік з країни, змінив прізвище та ім'я, обстриг свої біляві пасма й сидів собі на терасі десь в Аргентині, насолоджуючись спокійною старістю та тоненькими, мов олівці, сигариллами.

Але ж ні — ось він, перед очима. Ватажок банди і вбивця поліцейського, який разом зі своїм поплічником організував «вершників-вікінгів» невдовзі після закінчення Другої світової війни. Вони набрали до себе неприкаяних молодиків, які мешкали здебільшого в облуплених фа-

бричних будинках, що тягнулися низкою вздовж смердючої від каналізаційних стоків ріки. Ватажки навчили їх, дисциплінували і промили їм мізки, перетворивши на армію безстрашних вояків, яку Свено міг застосовувати за для власних цілей: встановлення контролю над містом і монополізації зростаючого ринку дурману. На якийсь час здалося, що Свено свого доб'ється, тим паче, що Кеннет і поліційне начальство навіть не збиралися його зупиняти. Навпаки — за певну мзду Свено забезпечував собі їхнє сприяння. Сприяння в конкурентній боротьбі. Бо саморобна наркота Гекати була значно кращою, дешевшою й завжди наявною на ринку. Якщо вірити анонімній наводці, яку отримав Дафф, щойно прибула партія дурману була достатньо великою, аби надовго вирішити проблеми «вершників» з постачанням. Дафф не дуже вірив, але все ж таки сподівався, що стисла інформація, яка містилась у друкованих рядках, достовірна. Не вірив, бо це було б аж занадто щедрим подарунком долі. Подарунком, який — за належного використання — зміг би підсадити голову відділу боротьби з наркотиками на вищий службовий щабель. Старший комісар Дункан іще не встиг призначити на всі важливі посади в поліційному управлінні своїх людей. Наприклад, у відділі боротьби з організованою злочинністю і досі чіплявся за своє крісло шахраюватий інспектор Коудор, старий призначенець Кеннета; на гарячому його ще не спіймали, але було цілком очевидно, що це — лише питання часу. А Дафф — один із Дунканових людей. Коли з'явилися перші ознаки того, що Дункана можуть призначити новим начальником поліції, Дафф зателефонував йому у столицю й недвозначно, хоча й дещо помпезно запевнив: якщо рада замість Дункана старшим комісаром призначить одного з поплічників Кеннета, то він подасть у відставку. Цілком припустимо, що за такою беззастережною заявою про лояльність крився особистий інтерес — ну то й що? Дафф щиро бажав підтримати плани Дункана

щодо створення чесної поліції, яка насамперед служила б людям. Він дійсно щиро цього бажав. Але водночас йому хотілось обійняти якомога вищу посаду в поліцейському управлінні. А кому б не хотілось? А ще він прагнув власноруч відбити голову *тому* типу *отам*, на вулиці.

Свено.

Свено був одночасно і засобом, і метою.

Дафф поглянув на годинник. Час до хвилини збігався з тим, який був зазначений у наводці. Кінчиками пальців він торкнувся внутрішнього боку кисті, щоб намацати пульс. Дафф уже не лише сподівався, він уже почав вірити.

— Їх там багато, Даффе? — прошепотів голос.

— Більш, ніж достатньо, щоб заробити медаль «За відвагу», Сейтоне. А один із них таке велике цабе, що якби його завалили, гуркіт від падіння почула б вся країна.

Дафф стер із шибки сконденсовану вологу. Десятеро знервованих спітнілих поліцейських у маленькій кімнаті. Чоловіки, яким не часто доводиться ходити на такі завдання. Дафф як начальник антинаркотичного відділу ухвалив одноосібне рішення не показувати листа з наводкою іншим полісменам і взяв на цю облаву лише людей зі свого підрозділу. Він не міг ризикувати, бо надто добре був обізнаний із традиціями корупції та навмисного злиття інформації. Принаймні саме це він скаже Дункану, якщо той спитає. Але навряд чи до них будуть присікуватися, якщо вони спроможуться захопити наркотики і застукати всіх тринадцятьох «вершників» на гарячому.

Так, тринадцятьох, а не чотирнадцятьох. Бо один із них впаде на полі бою. Якщо випаде нагода.

Дафф зціпив зуби.

— Ти ж казав, що їх буде четверо чи п'ятеро, — мовив Сейтон, підходячи до вікна і стаючи поруч.

— Хвилюєшся, Сейтоне?

— Ні. Хвилюватися слід не мені, а тобі, Даффе. Ти привів до цієї кімнати дев'ятьох людей, з яких лише я маю

досвід зовнішнього спостереження та засад, — Сейтон сказав це стиха, не підвищуючи голосу. Він був чоловіком худорлявим, жилавим та лисим. Дафф достеменно не знав, скільки Сейтон прослужив у поліції; видав лише, що той уже працював, коли прийшов Кеннет. Дафф спробував спекатися Сейтона. Не тому, що мав якусь конкретну інформацію; просто було в ньому щось таке, що не піддалося раціональному поясненню, але викликало у Даффа сильну антипатію.

— А чому ти не залучив спецназ, Даффе?

— Чим менше залучених, тим краще.

— Еге ж бо, чим менше, тим більше слави випаде тобі.

Бо, якщо я не сильно помиляюся, це або привид Свено, або Свено власною персоною, — Сейтон кивнув на червоний мотоцикл, який зупинився біля трапу, що вів на теплохід «Ленінград».

— Як ти сказав — Свено? — почувся знервований голос із темряви позаду.

— Так, і їх там щонайменше дванадцяттеро, — гучно мовив Сейтон, не відводячи погляду від Даффа. — Це як мінімум.

— От чорт, — промимрив інший голос.

— Може, Макбету зателефонуємо? — спитав третій.

— От бачиш! — сказав Сейтон. — Навіть твої підопічні хочуть, щоб цим зайнявся поліцейський спецназ.

— Стули пельку! — просичав Дафф. Він обернувся й тицьнув пальцем в оголошення на стіні. — Тут ідеться, що теплохід «Глеміс» вирушає до столиці в п'ятницю о шостій ранку і що їм потрібен робітник на камбуз. Ти сам зголосився на це завдання, але натомість я можу благословити тебе на оцю роботу. Грошей більше заробиш, та й добрі харчі завжди матимеш. Ну, як? Проголосуємо підняттям рук?

Дафф втупився у безликі нерухомі постаті в темряві, розмірковуючи, що означало мовчання підлеглих. Він уже

встиг пошкодувати про свої різкі слова. А що, як вони дійсно погодяться проголосувати? Зазвичай Дафф уникав ставити себе в залежність від інших, але зараз йому був потрібен кожен із цих чоловіків. Дружина казала, що він волів діяти сам, бо не любив людей. Можливо, вона й мала рацію, але правда, швидше за все, полягала в протилежному. Це люди його не любили, а не він їх. Не можна було сказати, що всі активно висловлювали антипатію, але щось у ньому таки відштовхувало людей. Проте Дафф не розумів, що саме. Знав, що зовнішністю приваблює жінок певного типу, а ще був увічливим, обізнаним та розумнішим за більшість знайомих йому чоловіків.

— Ну то як, будемо голосувати? Не будемо? Гарязд, тоді діймо за планом, але з деякими дрібними змінами. Сейтон зі своїми трьома людьми заходить з правого боку і прикриває тил. Я заходжу з лівого боку зі своїми трьома. А ти, Сіварте, рвонеш ліворуч, у темряву, і забіжиш до арки так, щоб опинитися в тилу «вершників». Станеш у проході, щоб ніхто з них не зміг втекти на корабель. Усім зрозуміло?

Сейтон прокашлявся.

— Сіварт — наймолодший і...

— ... і найпрудкіший, — перервав його Дафф. — Я не питав, чи всі зі мною згодні. Я спитав, чи всім усе зрозуміло.

Він уважно оглянув позбавлені виразу обличчя людей, що стояли перед ним, і продовжив:

— Ваше мовчання я тлумачу як ствердну відповідь, — і знову повернувся до вікна.

Куций кривоногий чоловічок у білій капітанській кепці перевальцем зійшов по трапу під зливою. Зупинився біля чоловіка на червоному мотоциклі. Їздець не зняв свого шолома, не вимкнув двигуна, а лише підняв забрало. Він сидів у сідлі, непристойно розставивши ноги, і слухав капітана. З-під шолома вибивалися два білявих пасма і звисали на логотип «вершники-вікінги».

Дафф набрав повні легені повітря. Перевірив свого пістолета.

Найгіршим було те, що Макбет вже телефонував. Йому дали таку саму наводку анонімним телефонним дзвінком, і він запропонував Даффу на допомогу групу спецназу. Але той відмовився: мовляв, треба лише забрати вантажівку. І попросив мовчати про наводку.

За сигналом чоловіка в шоломі вікінга один із мотоциклістів висунувся вперед і розкрив перед капітаном корабля валізку-дипломат. Дафф побачив сержантські нашивки на верхній частині рукава його шкірянки. Капітан кивнув, підняв руку, і за мить почувся скрегіт заліза: то кран, що стояв на пристані, повернув свою стрілу, і на ній спалахнув ліхтар.

— Незабаром почнемо, — сказав Дафф. Тепер його голос прозвучав упевненіше. — Дочекаємося, коли вони обмінюються дурманом та грошима, — і вперед.

Люди в напівтемряві мовчки закивали головами. Вони знали план дій до найдрібнішої деталі, але розраховували максимум на п'ятьох кур'єрів. Невже хтось попередив Свено про можливе втручання поліції?

— Ти відчуваєш запах? — пошепки спитав Сейтон, ставши поруч.

— Який запах?

— Запах їхнього страху. — Сейтон заплющив очі; його ніздрі тремтіли. Дафф втупився поглядом у дощову ніч. Чи пристав би він зараз на пропозицію Макбета щодо групи спецназу? Він провів по скісному білому шраму довгими пальцями. Тепер це вже не мало значення, він мав самостійно впоратися — давно чекав такої нагоди. Свено — тут, а Макбет і спецназівці сплять по домівках.

Макбет позіхнув, лежачи на спині. Прислухався до барабанного дробу дощових крапель. Відчув, що тіло залягло, і перевернувся на бік.